

СТАНОВИЩЕ

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

по направление: „Кинознание, киноизкуство и телевизия“

на Павел Павлов

НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, Факултет „Екранни изкуства“,

Катедра „Кинознание и драматургия“

от доц. д-р Радостина Нейкова

Институт за изследване на изкуствата – БАН

Павел Павлов предлага за докторската си защита научно изследване „История и естетика на 3D изображението“ с обем от 105 страници, заедно с приложенията, както и още 8 страници библиография и 4 страници филмография.

Докторантът прави опит за осмисляне и систематизиране на територия на развитието, екранна рецепция и естетическото въздействие на 3D изображението. Обект на анализите му е появата, развитието, същността и трансформацията на този вид дигитално генерирана визия до и в съвремението ни. Разбира се един толкова динамичен и богат процес би изисквал много по-обширно изследване на общуването „на границата на сетивното и имажинерното“ постигнато „много по-ефективно предимно чрез компютърни ефекти“ (стр. 21). Но мисля, че предложеното изследване съдържа интересни моменти на осмисляне. Анализирането на конкретиката на 3D изображението и неговите трансформации са последователно обвързани с отношението и комуникацията зрител – екран, концепциите за реализъм и хиперреализъм на екрана, изследване на развитието на киното като цяло и новие медии и др. Текстът съдържа изследване на отличителни черти и художествени параметри на важни за историята на екранното изкуство събития, автори, филмови произведения, естетически рефлексии, дигитална среда, екранна рецепция и др.

Територията на историята и естетиката на 3D изображението е интересна и по-широко разработвана област едва в последно време в нашата научна литература. Прави добро впечатление, че докторантът се опитва да теоретизира проблема, като анализира именно ключови примери на това развитие.

В дисертационния си труд Павел Павлов изследва различни литературни материали и екранни произведения. Посочени и анализирани са имена на водещи автори като: Лев Манович, Т. Адорно, Пабло Бласко, Бърнард Мендибъру, Ейдриън Бисек, Сара Аткинсън, Джон Белтън, Марсело Левитез, и др. Проблемът е изследван и в българската литература основно в текстове на Божидар Манов, но и в отделни разработки на Емилия Стоева и др. Смятам че в дисертационния си труд Павел Павлов анализира съществуващ материал – осъществено е проучване на развитието и естетическото възприятие и въздействие на изследваното дигитално изображение. Би могло да се обърне повече внимание на повече разработки на български език.

Структурата на работата е разгърната в шест отделни глави, увод и заключение, като последната глава е с изцяло практическа насоченост и анализира опита на дисертанта в полето на 3D изображението.

В първата част е направен опит за създаване на основна понятийна система. Анализирани са важни изследвания за спецификата на развитието на 3D изображението, въведени са различни предпоставки за достигане до спецификата в развитието му в съвременното ни. Част от текста ни запознава по-скоро с исторически моменти от появата и развитието на този вид дигитално генерирано изображение като събития, автори, тенденции и изкуство, но мисля, че тази информация е нужна и анализването на 3D изображението е немислимо без количеството факти за състоянието на проблема в различните етапи. Интересно е осмислянето с различни екранни примери на основни за проблема понятия като: стереоизображение, визуални ефекти, гоумоушън анимация и др.

Следващата част на дисертационния труд „История и естетика на 3D изображението“ се състои от шест подтеми, разделени по времеви период и изследва различни примери и специфични характеристики в развитието на историята на визуалните

ефекти като тенденции на развитие в XX век. Плодотворна е идеята на дисертанта за проследяване на тенденциите „тръгвайки от десетилетието, в което са се зародили и проследявайки пътя им до днес.“(стр. 31). Продуктивни са изследванията на автора за основните специфики на същото това трансформиращо се екранно изображение, за промените в следствие на появата и развитието на новата технология; за същността и метаморфозата на възприятието: екран – зрител.

Анализирани са различни ключови примери и тенденции от периодите, започнали от 20-те години на XX век, до 70-те години на XX век и „след това“ (стр. 55), като във всеки разгледан исторически период са включени едни от важните за спецификата на изследване екранни произведения. Присъстват кратки анализи на филми от различни епохи като „Пътешествие до Луната”(1902) на Жорж Мелиес , „Пръстенът на Нибелунгите” на Фриц Ланг (1924), „Кинг Конг” (реж. Мериан С. Купър и Ърнест Б. Шодсак), „20000 Левги под водата“ (1954), „2001: Космическа одисея” на Стенли Кубрик, много вариации на „Междузвездни войни“, „Челюсти” (1975) на Стивън Спилбърг, „Форест Гъмп“, „Матрицата“, „Властелинът на пръстените“ и много, много др. В един момент текстът сякаш забързва и ключовите примери започват да са по-скоро споменати, отколкото обстойно анализирани, но като цяло текстът съдържа нужна и смислена информация. Бих препоръчала избирането на няколко ключови примера от тези споменати над 170 важни за историята филми и по-обстойното им анализирание за развитието и същността на 3D изображението.

Историческият анализ завършва с обобщаващата част за „ролята на визуалните ефекти в изграждането на нова действителност.“ (стр. 68). В анализите си дисертантът разделя филмите на три категории: „филми с минимално използване на ефекти; филми с ефекти като част от сюжета; и филми, където ефектите имат водеща роля във филма“ (стр. 68). Тези категории се определят „както и от целите на авторите, така и от степента на реализъм, съдържаща се в конкретния сюжет“. Бих препоръчала редактиране и допълване на присъстващите направени изводи, които да обогатят изследването.

Следват подтемите за: Визуално възприятие, обемно виждане и стереоизображение; Технически принципи и технологични характеристики, както и последната за личния опит по темата на дисертанта. Текстът би могъл да обърне внимание отново на по-голям брой български автори, разглеждащи проблемите на естетиката, психологията и технологията на 3D изображението, което би обогатило дисертационния труд.

Дисертантът има две публикации, части от дисертационния труд, под печат („3D изображението“ в Годишника за 2019 г. на НАТФИЗ и „Визуалните ефекти“ в дигиталния сбоник на Център за семиотични и културни изследвания), които са в нужния обем.

Приемам за приноси направените от Павел Павлов анализи на съвременни методи за описание на характеристиките на 3D изображението и направените от тях изводи, относно рецептивната ситуация в условията на традиционни и нови екранни медии.

Смятам, че приноси са и разсъжденията му в областта на изследване и обзор на тенденции в спецификата на 3D изображението, както и анализи на проявленията на този вид екранно изображение в значими филмови произведения.

Мисля, че Павел Павлов е изпълнил задачата, която си поставя като цел на дисертационния труд „История и естетика на 3D изображението“ и предлага интересен поглед върху заявената тема. Давам своята положителна оценка за труда на докторанта. В заключение, гласувам с „Да“ за присъждането на образователна и научна степен “доктор“ на Павел Павлов.

22. 01. 2020

доц. д-р Радостина Нейкова